

MIHAIL PLETNYOV
ZONGORAESTJE

MŰPA
Bartók Béla Nemzeti
Hangversenyterem

2020. JANUÁR 29. 19.30

MOZART

4. [Esz-dúr] zongoraszonáta, K. 282

I. Adagio

II. Menuetto I-II

III. Allegro

BEETHOVEN

31. [Asz-dúr] zongoraszonáta, op. 110

I. Moderato cantabile molto espressivo

II. Allegro molto

III. Adagio ma non troppo

Arioso dolente

Fuga. Allegro ma non troppo

- szünet -

MOZART

10. [C-dúr] zongoraszonáta, K. 330

I. Allegro moderato

II. Andante cantabile

III. Allegretto

BEETHOVEN

32. [c-moll] zongoraszonáta, op. 111

I. Maestoso - Allegro con brio ed appassionato

II. Arietta. Adagio molto semplice cantabile

Mihail Pletnyov zongora

MIHAIL PLETNYOV

„Kétség nem fér hozzá: Pletnyov a lehető legnagyobb igényességgel, a részletek iránti teljes felelősséggel zongorázik, billentése különlegesen magas, sőt érzéki.” – így jellemezte egy hazai kritikus az orosz karmester-zongorista Mozart-játékát hat éve, s bizonyára nem az első alkalom, hogy hallhatta őt. Mihail Pletnyov 1987 óta a magyar koncertpódiumok visszajáró vendége, s méltán vált többek közt a budapesti közönség kedvencévé is. Hírnevét zongoristaként az 1974-es moszkvai Csajkovszkij versenyen aratott győzelmével alapozta meg, majd 1990-ben a szovjet rendszer összeomlását követően úgy döntött, kipróbálja magát a karmesteri hivatásban is: megalapította az Orosz Nemzeti Zenekart, amelynek azóta is vezető karmestere. Zongoristaként óriási repertoárt és számos lemezfelvételt tudhat magáénak, s mindemellett komponistaként is aktív. Eddigi munkásságáért számos díjban részesült, köztük kétszer nyert el orosz állami elismerést.

Wolfgang Amadeus MOZART 4. (Esz-dúr) zongoraszonáta, K. 282

Tizenkilenc évesen egyik koncertkörútján szerezte Mozart Esz-dúr zongoraszonátáját, amely az akkor még újdonságnak számító fortepianóra, vagyis a mai zongora közvetlen ősére íródott. Ugyan már Bach is kiadott egy gyűjteményt – *Das wohltemperierte Klavier* –, melyben demonstrálta, hogy az új hangszeren valóban minden hangnemben lehet játszani, ez még inkább egy elméleti, mintsem gyakorlati munka volt. Mozart azonban már valóban ezeken az instrumentumokon mutathatta meg tehetségét Európa legelőkelőbb udvaraiban; a hangszer nevével is utal arra, hogy a csembalóval szemben már lehetőséget ad a játékosnak a dinamika változtatására, amelyet a zeneszerző ki is használ e művében. A szonáta kissé szokatlanul, gyors helyett egy nyugodt, kiegyensúlyozott, gyönyörűen éneklő Adagióval kezdődik. A második és harmadik tétel egy a barokkban tipikus táncpár, melyek közül az első Menüett visszatér – játékoságukkal mégis inkább a bécsi klasszika könnyedségével és bájával íródtak. Végül egy örömteli, dinamikai kontrasztokra épülő Allegro zárja a művet.

Ludwig van BEETHOVEN 31. (Asz-dúr) zongoraszonáta, op. 110

Ha Beethoven utolsó éveire gondolunk, a többségnek valószínűleg egyre romló hallása, s ebből fakadó mogorvasága jut eszébe. Fizikai állapotán azonban túlmutatni látszik, hogy a komponista utolsó éveiben született művek egy teljesen újfajta gondolkodásmódról árulkodnak. Beethoven kései kvartettjeiben vagy zongoraszonátaiban gyakran használja például a klasszikában már egyáltalán nem divatos fúga műfaját, a korábbi hősi hangvételt pedig a személyes, elvont atmoszféra váltja fel. 31. (Asz-dúr) szonátájának kézírata, melyet valószínűleg kiadója ösztönzésére kezdett el írni a komponista, 1821 decemberéből származik. Első tételének szokatlanul részletes felirata – *Moderato cantabile molto espressivo* – rendkívüli érzelmességre utal, bevezetőjét pedig „barátságosan és puhán” kell játszania az előadónak. E tétel egy szinte végletesen szabályos szonátaformában íródott. Második tétele bár nem ezt a címet viseli, leginkább Scherzónak nevezhető, s táncos karakterében a Gavotte sajátosságai is felfedezhetők. A szonáta legizgalmasabb része a záró Adagio, amelyben megfigyelhető egy zenén kívüli narratíva is. Kezdeté egy gyászindulóra emlékeztet, majd mintha egy barokk recitativót hallanánk, csak éppen szavak nélkül. Ezt követi az *Arioso dolente* feliratú rész, egy lamentó, melyben felfedezhetjük az *Es ist vollbracht!* (Elvégeztetett!) kezdetű ária dallamát Bach *János-passiójából*. Ezután egy fúga jön, melyet félbeszakít a lamentó visszatérése, majd újra a fúga hangjai csendülnek fel a kottába írt előadói utasítás szerint „fokozatosan feléledve”. A szonáta végül önfeledten, szinte győzelemittasan ér véget.

Wolfgang Amadeus MOZART 10. (C-dúr) zongoraszonáta, K. 330

Mozart 1781-es bécsi letelepedése után közvetlenül írt három zongoraszonátát, melyek közül az első e C-dúr mű. Mivel a csodagyerekként nevelkedett zseni ekkor még nem ismerte jól a bécsi publikum, Mozart olyan műveket próbált komponálni, amelyek a lehető legszélesebb közönséget tudták meggyőzni tehetségéről. A salzburgi hercegérsek zsarnokságából való kilépés és az apja neheztelése ellenére kötött friss házassága miatt egyfajta szabadság-érzés, felszabadultság jellemezte Mozart ekkori lelkiállapotát, amely e szonáta hangvételében is megmutatkozik. Első tétele szimmetrikus, bájosan ártatlan témájával rögtön belopja magát szívünkbe, és ezt idillt nem is igen szakítja félbe más, mint a kidolgozás izgalmas, szinkópáló motívuma.

Második, éneklő tételének repetáló középrészét tompítással kell játszani, amely Mozart éppen akkoriban beszerzett új zongoráján egészen máshogy hangozhatott, mint a mai, modern hangszereken. Utolsó tételének vége – a másodikhoz hasonlóan – elveszett a kéziratból, de egy 1784-es kiadásból szerencsére mindkét részlet teljes egészében rekonstruálható.

Ludwig van BEETHOVEN 32. (c-moll) zongoraszonáta, op. 111

A 250 éve született zeneszerző utolsó zongoraszonátája egyben a műfaj utolsó képviselője is a bécsi klasszika korszakában. Az 1822-ben keletkezett mű rendhagyó kéttételességének kérdését feszegeti Thomas Mann *Doktor Faustus* című regényének nyolcadik fejezetében. Mikor kiadója firtatta, hova lett a harmadik tétel, Beethoven hanyagul csak annyit válaszolt, nem volt ideje rá, ennél azonban egész biztosan bonyolultabb a helyzet. A Rudolf főhercegnek ajánlott szonáta hangneme – c-moll – is különleges jelentőséggel bír Beethoven életművében: ugyanez a hangneme a „patetikus” szonátának vagy 5. „Sors” szimfóniájának is, így a tragikusságot és hősiességet egyaránt jelképezi. Az első tétel lefelé lépő, baljóslatú kezdeté egy mély trillához vezet, amelyből egy nem szokványos, egyszólamú téma bontakozik ki, végül mégsem lesz belőle fúga, csupán egy a lírai melléktéma mellett visszavisszatérő rögeszme. A tétel végül mégis a pozitív, erőteljes C-dúrban ér véget. Az Arietta a Beethoven kései műveiben szintén gyakran felbukkanó variációs formában íródott. A dalszerű témát követő kilenc variáció mind más-más metrumban íródott; a változó ütemmutató legnyilvánvalóbban a negyedik, mai füllel jazzesnek ható változatban tűnhet fel leginkább a hallgatónak. A rekordhosszúságú tétel végén visszaköszön a szonáta nyitótrillája, ezúttal a zongora legmagasabb regiszterében.

Szöveg: Könyves-Tóth Zsuzsanna

29 JANUARY 2020 7.30 pm | MÜPA

MIKHAIL PLETNEV PIANO RECITAL

MOZART Piano Sonata No. 4 in E-flat major, K. 282

BEETHOVEN Piano Sonata No. 31 in A-flat major, Op. 110

- intermission -

MOZART Piano Sonata No. 10 in C major, K.330

BEETHOVEN Piano Sonata No. 32 in C minor, Op. 111

Mikhail Pletnev piano

The Budapest audience was privileged to hear the globetrotting pianist phenomenon Mikhail Pletnev for the first time in 1987. "Pletnev knows everything about the piano and its tonality. [...] He discovers joy in his instrument and even more so in the composition being performed. This exhilaration, however, is not a private matter, he shares every moment of it with his audience." This glowing tribute was written after the debut at the Liszt Academy of the pianist, victorious winner of the 1978 Moscow Tchaikovsky Competition, and there will be no less exhilaration in store for concertgoers of this solo concert featuring a pair of sonatas by Mozart and by Beethoven. The Russian artist has positioned the two Mozart sonatas dating from 1774 and 1783 in the company of a brace of Beethoven's late sonatas. The concert programme concludes with the two-movement sonata in C minor (1822), which receives a memorable role in the pages of Doctor Faustus by Thomas Mann.

Mozart nap

2020. március 1.

vasárnap 11.00-22.00

Zeneakadémia

1 nap

10 koncert

több mint 25 mű

Közreműködnek többek között:

Baráth Emőke, Ránki Dezső, Szűcs Máté,
Takács-Nagy Gábor, Keller Quartet,
Concerto Budapest

concerto
BUDAPEST
zene szenvedéllyel

mozartnap.hu

**Concerto
BUDAPEST**
zene szenvedélyel

concertobudapest.hu

